

Casa Maria Valls

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carrer Mossèn Jaume Via, 65.
Alçada: 173

Coordenades:

Latitud: 41.440342730394
Longitud: 1.8620109558105
UTM Est (X): 404932
UTM Nord (Y): 4588266

Classificació

Número de fitxa 08091 - 77
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modernisme
Segle XX
Any 1910
Autoria de l'element: Joan Rubió i Bellver (arquitecte)
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL / Immoble / 8322-I
Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00
Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 2621
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 5083104DF0858S0001PD
Fitxes associades:

Descripció

Edifici construït entre mitgeres que segons l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya consta de dos plantes i baixos que donen al passeig Circumval·lació.

Aquest edifici és un dels més singulars que podem trobar entre mitgeres d'estil modernista a Gelida. La porta d'entrada es troba retirada a l'interior d'un porxo dividit per un gran pilar central. A banda i banda del pilar, es disposen dues grans obertures de pas tancades amb una gran reixa de forja que combina els barrots llisos verticals, amb unes figures geomètriques arrodonides a la part superior. El pilar suporta el pes d'un gran balcó de base rodona, que dona sortida a la tribuna de la façana. El balcó disposa d'una teulada que el cobreix completament. Sota la teuladeta podem llegir amb números romans "MCMX", que s'identifica amb l'any de construcció. A banda i banda del balcó que sobresurt de l'eix de la façana, hi ha dos balcons més, paral·lels al carrer, amb barana de forja, i que deixen un espai lleugerament retirat en diagonal entre la façana i el carrer. La façana combina el maó vist de color vermellós amb l'arrebossat clar. La teuladeta del balcó rodó combina fusta, ferro i ceràmica amb motius florals per la part interior. El tester es caracteritza per les formes sinuoses amb un espiell central vertical sobre el qual veiem una decoració floral que el corona.

Creiem oportú, de cara a aquesta descripció, incorporar una síntesi del treball de Lluís Riu i Anna Llanes sobre la decoració vegetal present a la casa. Entre els elements més característics d'aquesta edificació, destaquen les decoracions vegetals que incorporen una diversitat de materials com ferro i ceràmica. L'ús del ferro és evident en les baranes i la reixa del portal, que exhibeixen formes vegetals i flors elaborades que no només serveixen fins decoratius sinó també funcionals. El balcó arrodonit, suportat per una columna de maó, mostra una combinació de rajoles vidrades formant pàmpols i una barana ondulada que afegeix dinamisme a la façana. Aquests detalls són un reflex de l'objectiu dels artistes modernistes de fusionar elements naturals amb l'arquitectura urbana. A l'interior, els paviments hidràulics de la firma Mosaicos Hidraulicos Vda. E Hijos Juan Vila presenten motius florals i vegetals, ampliant la coherència temàtica a través de l'espai. La decoració de la porta de fusta de pi, que inclou motius de margarides, juntament amb un passamà de forja, completen l'harmonia entre funcionalitat i estètica visual, reafirmant l'intent del dissenyador de crear un entorn que emula un jardí imaginari. Aquests elements no només embelleixen l'estructura, sinó que també promouen una experiència visual i sensorial enriquidora, tant per als residents com per als passants.

Observacions:

La casa es coneix també com a casa Delgado. S'ha denominat casa Maria Valls per indicacions de la Comissió de Patrimoni de Gelida.

Història

Seguint la primera onada de creixement urbà que va tenir lloc durant l'últim terç del segle XX, a Gelida es va reconèixer la necessitat d'expandir la trama urbana a mesura que els carrers històrics començaven a quedar superats. Al tombant de segle XX, es van planificar les urbanitzacions de nous carrers, com és el cas del carrer Mossèn Jaume Via. El 1900, és un moment de transformacions al carrer ben descrites per

Rosselló (2011) qui documenta l'enginyer Ezequiel Porcel darrere el traçat del nou de carrer de Sant Antoni. Paral·lelament, la urbanització del tram baix del carrer Mossèn Jaume Via que ja s'havia iniciat el 1885 agafa una nova empenta entre 1905 i 1912, i a partir de 1909, també el tram alt d'aquest mateix carrer. Durant aquests primers anys del segle XX, l'eclecticisme i el noucentisme predominaven en l'estil arquitectònic dels nous edificis. No obstant això, aviat va emergir el modernisme amb tota la seva diversitat, no a través dels estiuencs ni dels grans arquitectes, sinó de la mà dels mestres d'obres i constructors locals, com la família Mas, qui va edificar la primera línia de torres per a menestrals, comparets i botiguers en una manifestació decididament popular d'aquest nou estil arquitectònic. En aquest context, la casa Maria Valls, també coneguda com a casa Delgado, al núm. 65 del carrer es va convertir en la màxima expressió d'aquest moviment.

Edifici construït l'any 1910 per l'arquitecte Joan Rubió i Bellver (1870-1952), qui fou deixeble d'Antoni Gaudí. La façana és plenament modernista i combina materials com el maó, ferro, fusta, vidre o paviment hidràulic. La propietària de la finca fou Maria Valls era la mare de Delfí Mas, membre de la nissaga de constructors i arquitectes Mas de Gelida.

El treball de Joan Rosselló i Raventós (1990) recull l'obra i l'activitat de la nissaga dels Mas, una família de paletes, constructors i arquitectes que han tingut una presència molt important en la vida de Gelida durant els segles XIX i XX. La configuració de la Gelida moderna no seria la mateixa sense aquesta influència, la qual ha significat, entre altres aspectes, la introducció del Modernisme a Gelida, la construcció de molts edificis representatius i la redacció del primer Pla General d'Urbanisme a principis de 1980.

Des de la primera meitat del segle XIX, els Mas han intervingut sense interrupció en el procés de construcció de la Gelida actual, amb dos-cents anys d'una activitat amb repercussió pública. La família Mas ha destacat com a paletes, constructors i arquitectes a Gelida, amb la voluntat de dominar el sector de la construcció local per assegurar-ne l'activitat, fins al punt d'implicar-se políticament com un instrument més. Aquests constructors eren coneixedors de l'ofici i dels mecanismes per desenvolupar-lo, i també estaven dotats d'una considerable dosi de creativitat i audàcia que s'ha anat manifestant a les diferents generacions. La nissaga va iniciar-se amb la figura de Mariano Mas i Morros (1799-1880), nascut a Capellades, qui es va traslladar a Gelida al voltant de 1825. A partir d'aquí, els projectes i les construccions s'han succeït en diferents generacions.

L'herència constructiva de Mariano Mas va ser recollida pel seu hereu, Francisco Mas i Romana, que es va dedicar de ple a l'ofici de constructor de cases consolidant la nissaga al poble entre 1860 i 1886. La següent generació va bifurcar l'activitat de la família. L'hereu, Mariano Mas i Civil, es va mantenir a l'empresa familiar, mentre que el segon fill, Lluís Mas i Civil es va dedicar a la construcció de cases i va ser el primer Mas que es va decidir a projectar obertament.

La prematura mort de Lluís Mas el 1906 va obligar el seu fill, Delfí Mas i Valls (1887-1960) a enfrontar-se al negoci a l'edat de dinou anys. Delfí va buscar la presència d'arquitectes de prestigi en les seves obres i va construir gran part de l'arquitectura de prestigi de l'època. Malgrat que les obres públiques de l'Ajuntament semblaven dominades pels Mas Mariano i Joaquim, Delfí Mas també va intervenir en algunes construccions institucionals.

Les reixes ornamentals que configuren tant l'entrada com baranes són de Cerferino Raventós (CARAFÍ 2002). Ceferino Raventós i Masana, nascut a Sant Pau d'Ordal el 1890. L'aprenentatge de ferrer i manyà el féu a cal Ferrer Nou i a cal Pep Manyà, de Sant Sadurní. Raventós fou un excel·lent forjador tal com ho demostra la seva obra, present encara en reixes, balcons o baranes de moltes construccions noucentistes i ampliacions modernistes.

Bibliografia

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

CARAFÍ, Enric (2002). "Ferros i Ferrers a Gelida. Notes per la història dels Ferros i els Ferrers a la Vila". Programa Festa Major 2002, pp. 33-45.

LACUESTA, Raquel, i GONZALEZ, Xavier (2006). Modernisme a l'entorn de Barcelona. Arquitectura i paisatge. Barcelona: Diputació de Barcelona.

RIUS, Jaume (coord.) (2011). Gelida. Retrats d'un temps. Andana Edicions.

RIUS, Lluís i LLANES, Anna(2014). Botànica constructiva i paisatge arbori Quan la natura era font d'inspiració. Programa Festa Major, 2014, pp. 90-95.

ROSSELLÓ, Joan (1988). "La incidència de l'arquitectura de Juan Pascual i Batlle en la conformació de la Gelida actual." Miscel·lània penedesenca, vol. 12, 1988, pp. 227-242.

ROSSELLÓ, Joan (1988). "L'arquitectura i l'urbanisme d'estiueig al Penedès". Miscel·lània penedesenca, 1989, Vol. 13, pp. 421-437.

ROSSELLÓ, Joan (1990). "Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida". Miscel·lània Penedesenca. 1990, pp. 493-512.

ROSELLÓ, Joan (2018). L'arquitectura de Joan Pascual Batlle dins del marc de la societat de Gelida de finals del segle XIX. La Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 6. Ajuntament de Gelida.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Programa de Festa Major 2014](#)

[La incidència de l'arquitectura de Juan Pascual i Batlle en la conformació de l...](#)

[L'arquitectura i l'urbanisme d'estiueig al Penedès](#)

[Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida](#)

